

Lav rente – solid system - nye kapitalkrav – konsekvenser for pensjonsordningene

Frederic Ottesen

23. september 2011

Solvens II – Viktigste prinsipielle endringer

Kapitalkrav som gjenspeiler reell risikotagning

- Forsikringsrisiko, markedsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko
- Gir samsvar mellom regulatorisk og økonomisk kapitalbinding

Bruk av markedsverdiprinsippet på begge sider av balansen

- Virkelig verdi også av forsikringsforpliktelser

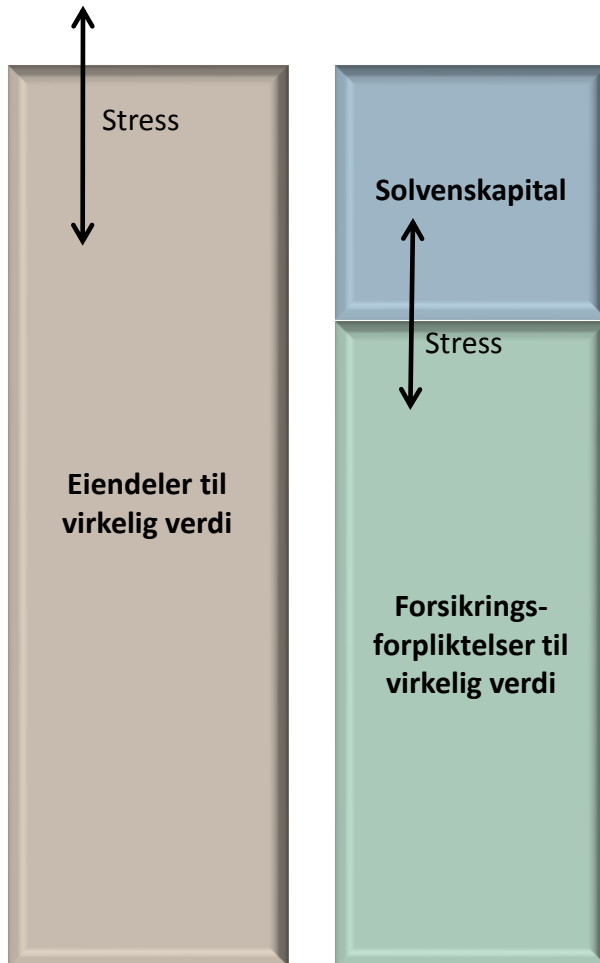

Stringente krav til hva som er god virksomhetsstyring

- Økt vekt på styring og kontroll

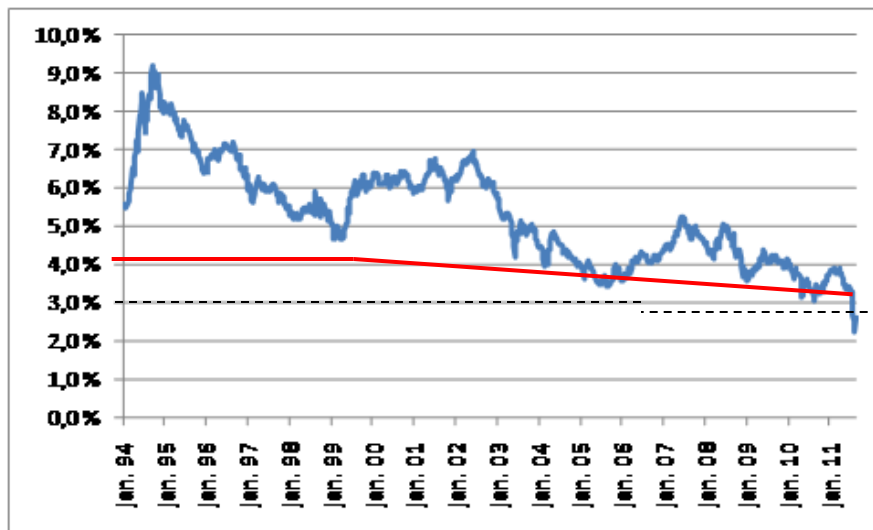

Beregning av kapitalkravet

- Kapitalkravet (SCR) skal dekke reduksjon i solvenskapital som følge av negative utslag (stress) i 199 av 200 år, samlet for
  - Finansmarkedsrisiko
  - Forsikringsrisiko
  - Motpartsrisiko
  - Operasjonell risiko
- Basert på samtidig endring i markedsverdi både av eiendeler og forsikringsforpliktelse
- Kapitalkravet skal beregnes både brutto og netto
  - Brutto: Samlet stress for eier og kunde
  - **Netto: Eiers andel av stressen = kapitalkrav (SCR)**
    - Tar hensyn til kundebuffer og effekten av fremtidig overskuddsdeling

Lav rente og Solvens II krever endringer i norsk regelverk for livsforsikring

NOK 10 år stat

— Garantert avkastning (snitt)

----- Garanti ved nytegning har vært 3 % siden 1994 og 2,75 prosent siden 2006

- Rentenivå nær eller lavere enn avkastningsgarantien
- Årlig avkastningsgaranti
- Ikke symmetri mellom mulighet for fortjeneste og risiko for tap
- Endringer i norsk regelverk for livsforsikring nødvendig for å sikre et robust pensjonssystem

Solvens II – fripoliser mest utfordrende

- Fripoliser utgjør en viktig del av arbeidstakernes pensjonsformue (ca 140 mrd kr i reserver)
- Fripoliser er et produkt i vekst (jobbskifter, konvertering fra ytelses- til innskuddspensjon) og bidrar sterkt til kapitalkravet under Solvens-II
- To hovedutfordringer:
  1. Håndtere dagens bestand av fripoliser under Solvens-II
  2. Håndtere en potensielt massiv overgang til innskuddspensjon med tilhørende utstedelse av fripoliser

Innskuddspensjon

- Godt tilpasset Solvens II
- Lave kapitalkrav

Ytelsespensjon

- Årlig prising av rentegaranti
- Isolert sett håndterbart under Solvens II, men økt kostnad for rentegarantien ved fallende rente kan gi konvertering til innskuddspensjon som utløser fripoliser

Fripoliser

- Høy rentefølsomhet (lang durasjon)
- God risikostyring under Solvens II tilsier høy rentefølsomhet på investeringene – men høy risiko for årets resultat/garanti
- Høyt kapitalkrav fra renterisiko som ikke har motpost i høyere forventet avkastning

Norsk regelverk og Solvens II ikke forenlig

Samlet forsikringsregelverk etter innføring av Solvens II

Norsk regelverk

Hovedmål:

-Avkastning over årlig garanti

Rasjonell tilpasning til regelverket

- Investere med lav rentefølsomhet
- Små svingninger i årlig avkastning
- Relativt lav investeringsrisiko

Konsekvens av Solvens II:

- Høyt kapitalkrav for mismatch av renterisiko* gir økte pensjonskostnader for bedrifter og kommuner
- Raskt fallende solvenskapital ved fallende rentenivå

Solvens II

Hovedmål:

-Sluttverdi høyere enn garantert ytelse

Rasjonell tilpasning til regelverket

- Investere med rentefølsomhet lik lange forpliktelser
- Aksepterer svingninger i årlig avkastning
- Kan ta høyere investeringsrisiko for å øke langsiktig avkastning

Konsekvens av norsk regelverk:

- Uakseptabelt høy risiko for at årets avkastning kommer under garanti

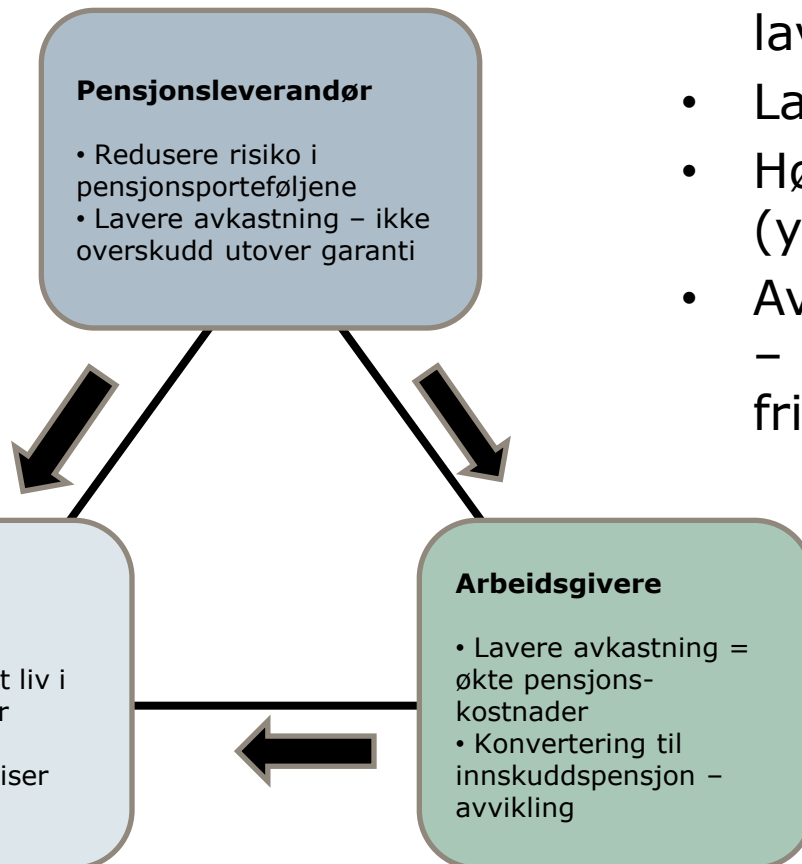
* Renterisiko fra durasjonsavvik

Konsekvenser for pensjonsmarkedet

Tilpasning til Solvens II under gjeldende regelverk

Konsekvenser

- Lavere risikobærende evne – lavere avkastning
- Lavere pensjon (fripoliser)
- Høyere pensjonskostnader (ytelsespensjon)
- Avvikling av ytelsesordninger – stort omfang av nye fripoliser

En helhetlig løsning er nødvendig

Et helhetlig løsning er nødvendig for å sikre et robust pensjonssystem:

- Lavere garantinivå på produktene
- Lenger garantiperiode (5-års garanti/sluttgaranti)
- Mer bufferbygging og mer fleksibel bruk av kundebuffer
- Tilgang på lang durasjon for å matche aktiva/passiva